

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY
ČESKÉ REPUBLIKY

SPOLEČNÉ ŠETŘENÍ SP ČR A ČNB V NEFINANČNÍCH PODNICÍCH

Výsledky za 3. čtvrtletí 2020

OBSAH

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ	2
O ŠETŘENÍ	3
VÝSLEDKY PODROBNĚ	3
1. KONDICE FIREM: ZAKÁZKY, POPTÁVKA A INVESTICE	3
2. STABILITA EKONOMIKY A CENA VSTUPŮ PRO FIRMY	6
3. VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ FIRMY	7
PŘIDEJTE SE K ŠETŘENÍ	9

Autoři: Vladimír Štípek, Bohuslav Čížek, Anna Novotná

Zpracováno Svazem průmyslu a dopravy ČR na základě společného šetření mezi nefinančními podniky Svazu průmyslu a dopravy ČR a České národní banky

TELEFON (+420) 225 279 111 | E-MAIL SPCR@SPCR.CZ

WEB WWW.SPCR.CZ | ADRESA FREYOVA 948/11, 190 00 PRAHA 9

ZAPSANÝ VE SPOLKOVÉM REJSTŘÍKU, VEDENÉM MĚSTSKÝM SOUDEM V PRAZE ODDÍL L, VLOŽKA 3148.

IČO: 00536211, DIČ: CZ00536211.

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR JE REGISTROVÁN V REJSTŘÍKU TRANSPARENTNOSTI EU A PODEPSAL

SOUVISEJÍCÍ KODEX CHOVÁNÍ. REGISTRAČNÍ IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO: 785320514128-81.

ČLEN

BUSINESSEUROPE

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ

Negativa v oblasti poptávky i zakázek	<p>Z šetření za 3. čtvrtletí 2020 vyplývá, že hodnocení domácí a zahraniční poptávky vykázalo sice na závěr roku určité zlepšení, ovšem pouze zmírnilo negativní vnímání. Negativní hodnocení ale nadále výrazně převažuje pozitivní hodnocení poptávky.</p> <p>Očekávání vývoje zakázek po zbytek roku je spíše negativní. K mírnému růstu by se měly zakázky vrátit na začátku příštího roku. Tento růst je ale poměřován k vývoji letošního roku, tudíž je vidět, že obnova bude pomalá.</p>
Obavy z investic	<p>Negativně se vyvíjí očekávání i investičních výdajů. V půlročním horizontu se značně snížilo vážené saldo očekávání a převažuje pesimistický pohled na budoucí vývoj (tj. očekávání vývoje investic oproti stejnému období předchozího roku). Saldo očekávání pro následující půlrok se přehouplo z pozitivních hodnot do negativních již ve 2. čtvrtletí (-0,3 %) a ve 3. čtvrtletí se dostalo až na -34,5 %. V ročním očekávání se saldo dostalo na úroveň -26,1 % (v 1. čtvrtletí bylo saldo +23,5 %, ve 2. čtvrtletí se saldo snížilo na -19,0 %).</p>
Růst cen	<p>V oblasti cenového vývoje dochází stále k nárůstu a fluktuaci nad inflačním cílem. Podnikatelé v horizontu 1 roku čekají nárůst spotřebitelských cen o 2,35 % a horizontu 3 let až o 2,63 %.</p> <p>Jiná situace je u cen vstupů a výstupů výrobních faktorů firem, zde se pohybujeme v nižších hodnotách. Tyto ukazatele jsou pro podnikatele důležitější. Odhady firem ohledně vývoje cen výstupů se pohybují letos mezi 1 až 2 % růstu. Firmy navíc nemohou promítnout do cen ani stávající zvýšené náklady spojené s řadou omezení a opatření v reakci na koronavirus.</p>
Pokles napětí na trhu práce, nedostatek kvalifikované síly zůstává	<p>Z šetření je zřejmé, že vrchol očekávání na trhu práce, konkrétně v oblasti růstu mezd a zaměstnanosti, nastal v 1. čtvrtletí 2020. Po tomto čtvrtletí dosud enormní tlaky na trhu práce (přezaměstnanost a vysoký růst mezd) mírně oslabují, což by mohlo zbrzdit problematickou spirálu růstu mezd a potenciálně i nedostatku zaměstnanců. Mimo šetření nás ovšem firmy nadále upozorňují na nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců – i přes to, že tlaky na trhu práce oslabují, tak stávající situace vede k nedostatku zaměstnanců, ať již z důvodu opatření vlády a zdravotní epidemické situace, či stále přetrvávajícího strukturálního nedostatku zaměstnanců. I přes vývoj na trhu práce podnikatelé tak zatím nevnímají pokles nákladů na práci. Naopak musí vynakládat další dodatečné náklady v souvislosti hygienickými, zdravotními a provozními důvody.</p> <p>Situace se rovněž zatím nezměnila v oblasti cen materiálů a surovin, které z pohledu podnikatelů mají ještě úroveň z doby, kdy ekonomika rostla a poptávka byla silnější. Krize ale již začala ovlivňovat ceny energií a zároveň se krize podepisuje na nedostatku financí a druhotné platební neschopnosti, což firmy již začínají pociťovat.</p>
Nutnost zajištění proti kurzovému riziku	<p>Z šetření opět plyne, že firmy musejí svůj export kvůli absenci ochoty přijmout euro zajišťovat proti kurzovým rizikům a nadále též používají euro i v tuzemských transakcích, čímž riziko fluktuací kurzu koruna/euro v rámci dané transakce eliminují.</p>

O ŠETŘENÍ

Databázi časových řad naleznete [ZDE](#)

Pravidelné čtvrtletní šetření SP ČR a ČNB: 9letá historie, 35 šetření

Unikátní společný projekt: Spolupráce významné mezinárodně uznávané měnové instituce a nejvýznamnějšího zaměstnavatelského Svazu v ČR

Informace od firem: Informace o očekávání, podnikatelském prostředí, faktorech a bariérách atd. **Respondenti:** 145 respondentů v šetření za 3. čtvrtletí 2020

Databáze časových řad je dostupná na stránkách ČNB:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=ACAA&p_sestuid=&p_lang=CS

Cesta: Databáze časových řad ARAD → Statistická data → Všeobecná ekonomická statistika → Statistická šetření ČNB → Statistické šetření ČNB a SP ČR v nefinančních podnicích

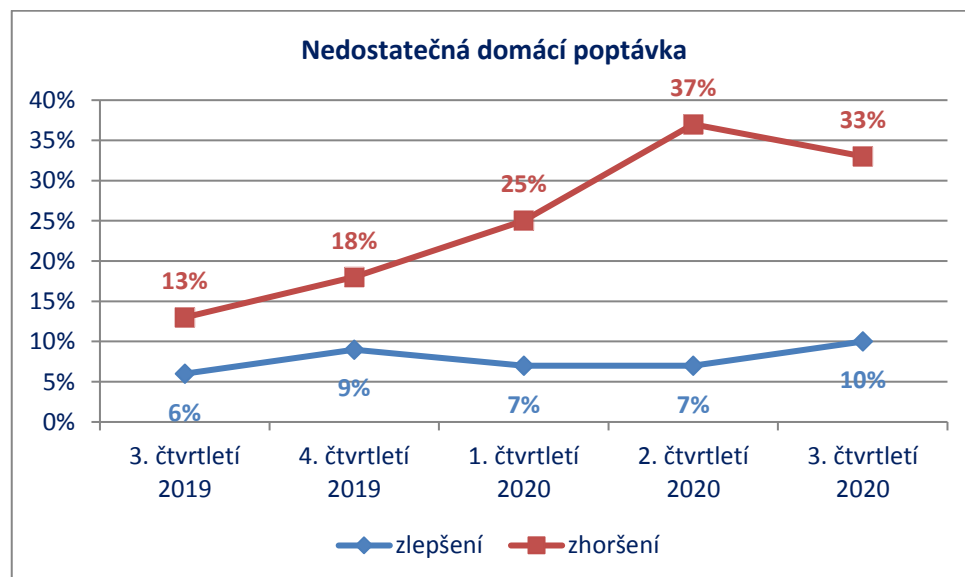
VÝSLEDKY PODROBNĚ

1. KONDICE FIREM: ZAKÁZKY, POPTÁVKA A INVESTICE

Výhledy zakázek do budoucna jsou sice ovlivněny pesimismem podnikatelů, **k mírnému růstu by se měly zakázky vrátit na začátku příštího roku.**

Hodnocení poptávky

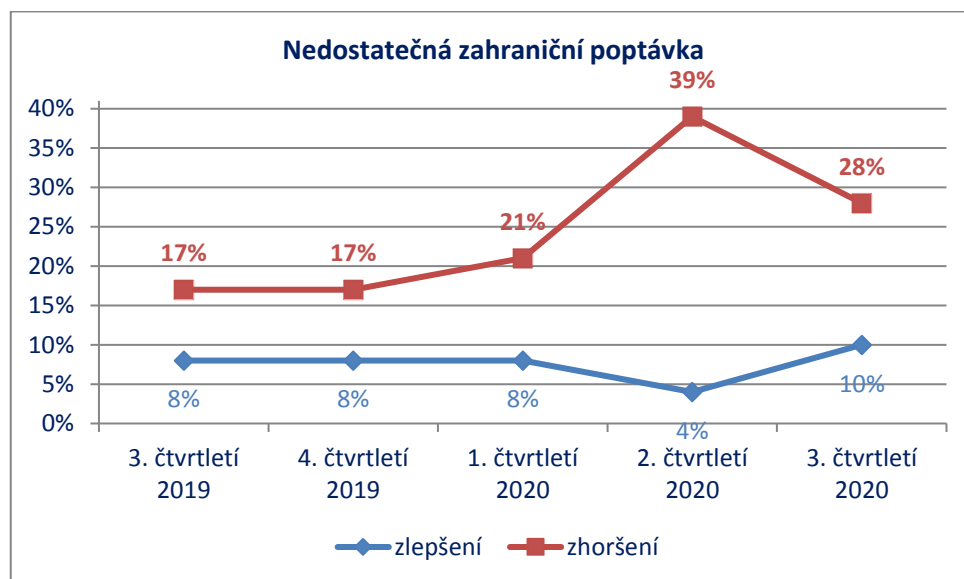
Z **hodnocení stávající domácí a zahraniční poptávky** (jako faktoru rozvoje firmy) vyplývá, že během 3. čtvrtletí (červenec, srpen, září) došlo k dílčímu **zlepšení**, neboť před pozdější druhou epidemickou vlnou docházelo k rozvolnění a i vývoj samotné epidemie byl příznivý. Předpoklad dynamiky dílčího zlepšení během léta je v souladu i s predikcemi Svazu průmyslu či BusinessEurope ([zde](#)).

Dílčí zlepšování
ve 3. čtvrtletí

Dílčí zlepšení během 3. čtvrtletí vyplývající z grafů ukazuje, že se **pouze zmírnilo dosavadní negativní vnímání**. Negativní hodnocení ale nadále výrazně převažuje pozitivní hodnocení poptávky.

Z následujícího vývoje během druhé vlny je ale zřejmé, že obnova bude pomalá.

Očekávání
zakázek zůstává
pesimistické

Letošní třetí čtvrtletí je poznamenané koronavirovou krizí, celkovou stávající ekonomickou situací a zhoršenými očekáváními. Z výsledků šetření plyne, že **stále menší podíl** podnikatelů **očekává zvýšení zakázek**, naopak **roste (či zůstává vysoký) podíl** podnikatelů **očekávající snížení zakázek**.

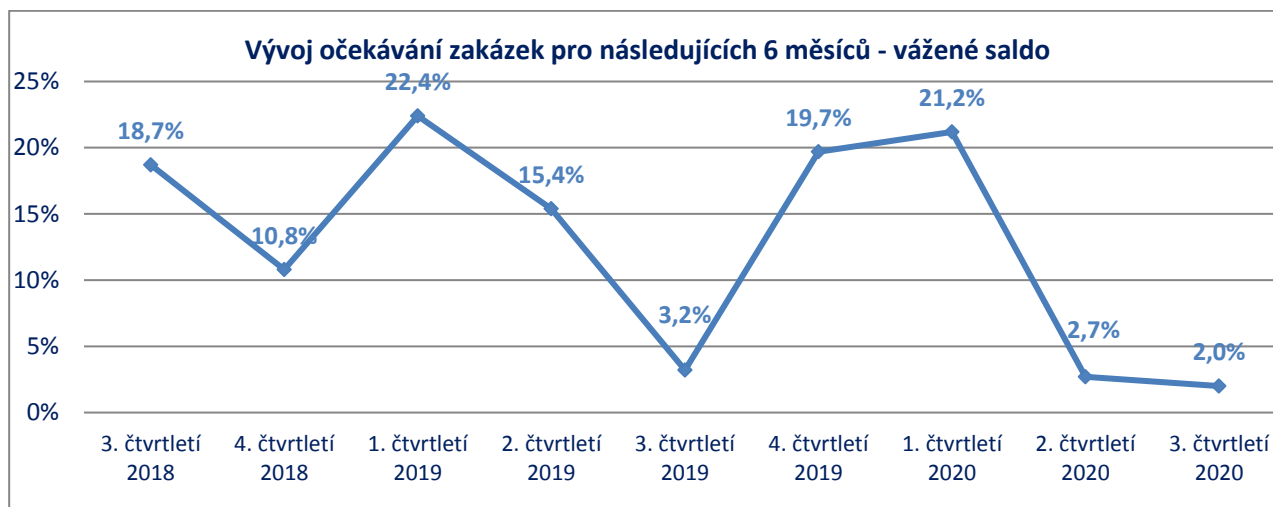
Vývoj zakázek - očekávání pro následující čtvrtletí	3Q 2019	4Q 2019	1Q 2020	2Q 2020	3Q 2020
zvýšení	26,5	24,8	40,5	35,0	30,8
snížení	24,6	25,1	23,9	30,2	40,3
beze změny	48,8	50,1	35,6	34,8	25,7

Obdobný vývoj platí jak v **tříměsíčním** horizontu (tabulka výše) tak i v **půlročním** horizontu (tabulka níže), kde jsou ale hodnoty pozitivnější a dosahují stále kladného výsledného salda.

Vývoj zakázek - očekávání pro následující půlrok	3Q 2019	4Q 2019	1Q 2020	2Q 2020	3Q 2020
zvýšení	21,9	35,4	40,1	34,2	32,5
snížení	18,7	15,7	18,9	31,4	30,5
beze změny	59,4	48,9	41	34,4	37,1

V závěru roku šetření ukazuje **očekávání slabších zakázek** (záporné saldo pro tříměsíční horizont), které by se mohly dle šetření **stabilizovat na začátku příštího roku** a kladné saldo vidíme až pro šestiměsíční výhled. Výsledky ale vychází

z letošního krizového roku. Převís pozitivních očekávání činí ale pouze 2%, což ilustruje následující graf.

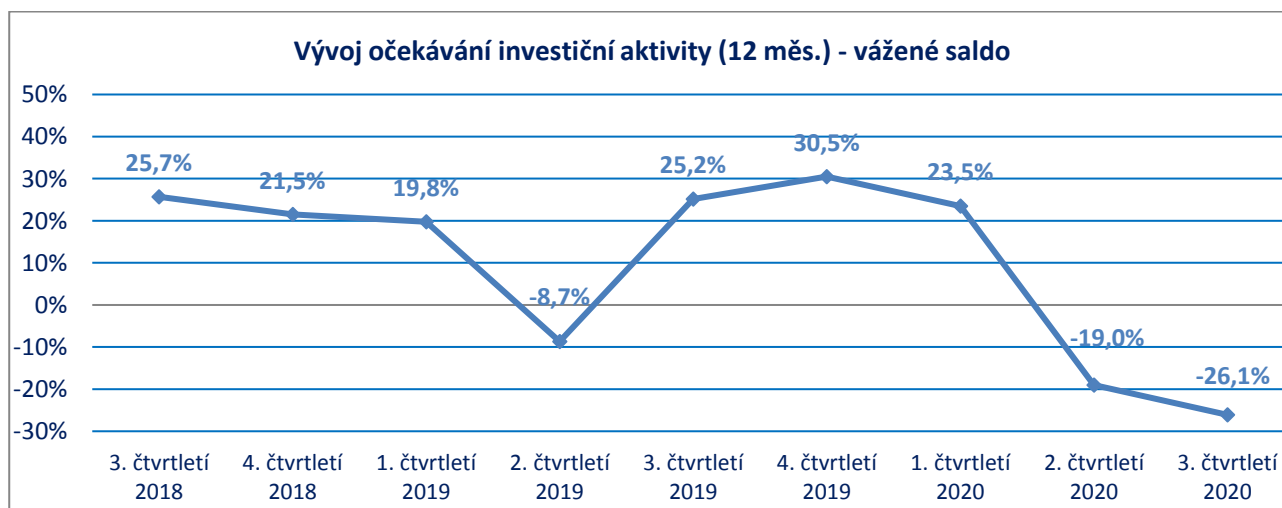

**Investice:
očekávání
poklesu**

Negativně se vyvíjí očekávání i **investičních výdajů** (tj. očekávání vývoje investic oproti stejnému období předchozího roku).

V **půlročním** horizontu se značně snížilo vážené saldo očekávání a převažuje pesimistický pohled na budoucí vývoj. Saldo očekávání pro následující půlrok se přehouplo z pozitivních hodnot do negativních již ve 2. čtvrtletí (-0,3 %) a ve 3. čtvrtletí se dostalo až na -34,5% saldo. V **ročním** očekávání se saldo dostalo na úroveň -26,1 % (v 1. čtvrtletí bylo saldo +23,5 %, ve 2. čtvrtletí se saldo snížilo na -19,0 %).

Pro ekonomický růst ale potřebujeme vyšší míru investic. Naneštěstí rostoucí náklady, omezení v ekonomice, snížené zisky firem či zvýšené nejistoty ve vývoji zakázek a ekonomice celkově omezují investiční aktivitu. Svaz se proto snažil například prosadit mimořádné zrychlené odpisy či informuje o výhodách investic do digitálních technologií.

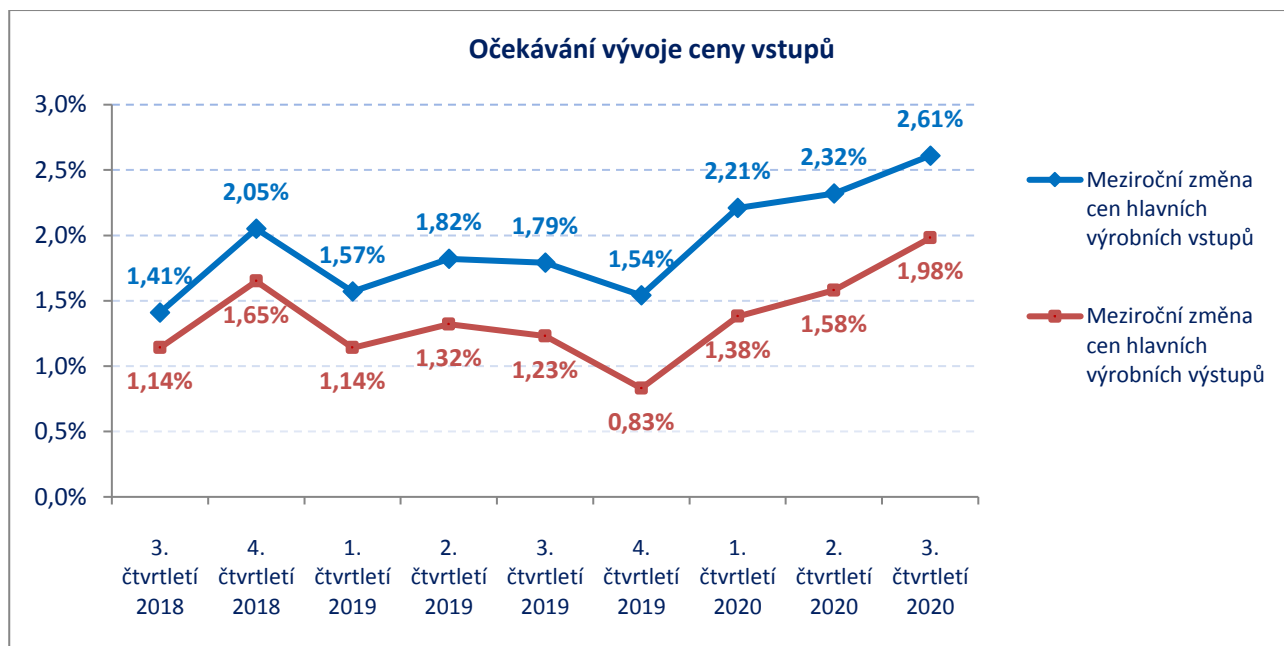
2. STABILITA EKONOMIKY A CENA VSTUPŮ PRO FIRMY

Očekávaná
inflace nadále
roste

V oblasti **cenového vývoje** dochází stále k nárůstu, z pohledu respondentů šetření nadále nad inflační cíl, byť v jeho tolerančním pásmu. Podnikatelé v horizontu **1 roku** čekají **nárůst spotřebitelských cen o 2,35 %** a **horizontu 3 let až o 2,63 %**.

Cena vstupů a
výstupů: růst

Jiná situace je u **cen vstupů a výstupů** hlavních výrobních faktorů, kde se pohybujeme v nižších hodnotách. V **ročním horizontu** respondenti očekávají **nárůst cen vstupů o 2,61 %** a **výstupů o 1,98 %**.

Nadále přetrvává nižší růstová úroveň vstupů ve srovnání s výstupy – podnikatelé musejí tento rozdíl v rámci své cenové politiky absorbovat.

Ve srovnání se spotřebitelskou inflací tak pro průmyslové výrobce je situace jiná, což potvrzují i data ČSU a index cen průmyslových výrobců (v říjnu 2020 se ceny průmyslových výrobců meziročně zvýšily o 0,3 % a spotřebitelské ceny v říjnu meziročně rostly o 2,9 %).

Výhodu mají samozřejmě firmy, které zvyšují produktivitu například s využitím digitálních technologií, což potvrzují i analýzy a šetření Svazu průmyslu (např. [zde](#)). Firmy navíc nemohou promítnout do cen ani stávající zvýšené náklady spojené s řadou omezení a opatření v reakci na koronavirus.

Trh práce:
strop dosažen,
tlak ustává

Stabilitu ekonomiky ilustruje také vývoj **očekávání v oblasti mezd a trhu práce obecně**. Nejde jen o **náklad pro podnikatele**, ale vývoj mezd má **vliv na tendence k nárůstu cen obecně** (tj. mzdová inflace se silnou vazbou na celkovou inflaci).

Ve 3. čtvrtletí 2020 respondenti očekávají, že příští čtvrtletí **dojde k poklesu zaměstnanosti** o 0,52 %, celý letošní rok klesne zaměstnanost o 1,18 % a v příštím roce, který bude v meziročním hodnocení patrně již růstový, by zaměstnanost měla klesnout jen o 0,35 %. Tyto hodnoty ale předpovídají mírně vyšší dopad na zaměstnanost oproti minulému čtvrtletí, takže lze očekávat, že úměrně s poklesem

zaměstnanosti bude růst i nezaměstnanost, která se dosud držela na velmi nízkých úrovních. Z delší časové řady našeho šetření vyplývá, že z hlediska zaměstnanosti dosáhla ekonomika stropu v 1. čtvrtletí 2020. Zde ale budeme dále i tak narážet na strukturální problémy české ekonomiky, tedy i přes rostoucí nezaměstnanost firmy stále mezi hlavní problémy řadí nedostatek pracovních sil. Stávající omezení, ale zejména struktura nezaměstnaných či potenciálně nových nezaměstnaných neodpovídá poptávce po pracovní síle.

Silný růst mezd postupně zpomaluje

Potvrdilo se, že rychlý mzdový vývoj zpomaluje a reaguje na ekonomickou realitu. Z maximálních růstových hodnot 4 až 5 % z roku 2019 a začátku 2020 se **situace na trhu práce dostává postupně na nižší růstové úrovně**. V příštím čtvrtletí by mzdy měly dle výsledků šetření růst **již jen o 2,99 %**, v celém letošním roce **o 3,63 %** a v celém příštím roce **o 2,84 %** (*odhady v rámci šetření nezohledňují faktory jako je přesčasová práce, mzdové benefity, 13. plat či vliv minimální mzdy nebo růst platů veřejné sféry*). Aktuální ekonomický vývoj ale ukazuje, že se tento odhad může ještě změnit.

Je zřejmé, že **vrchol očekávání růstu mezd** byl rovněž v **1. čtvrtletí 2020** a po tomto čtvrtletí dosud **enormní tlaky na trhu práce** (přezaměstnanost a vysoký růst mezd) **oslabují**, což by mohlo mít rovněž protiinflační vliv (zbrzdění spirály růstu mezd a nedostatku zaměstnanců). Mimo šetření nás firmy upozorňují na přetrvávající nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců a problémy získat nové zaměstnance například pro obory v průmyslu. I přes to, že tlaky na trhu práce oslabují, tak stávající ekonomická i zdravotní situace a související hygienická opatření vede k nedostatku zaměstnanců, firmy kvůli výpadkům některých klíčových kvalifikovaných zaměstnanců z pracovního procesu zažívají organizační problémy, zároveň přetrvávají strukturální problémy (*nedostatek pracovníků v potřebné struktuře, nedostatečná mobilita pracovní síly v ČR, problémy ve vzdělávání a přípravě na praxi, což jsou Svazem průmyslu dlouhodobě zmiňovaná úzká místa českého trhu práce*).

3. VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ FIRMY

V šetření zjišťujeme podíl respondentů, kteří očekávají zhoršení či zlepšení hlavních faktorů v oblastech klíčových pro růst firmy.

Vývoj faktorů s vlivem na růst firmy

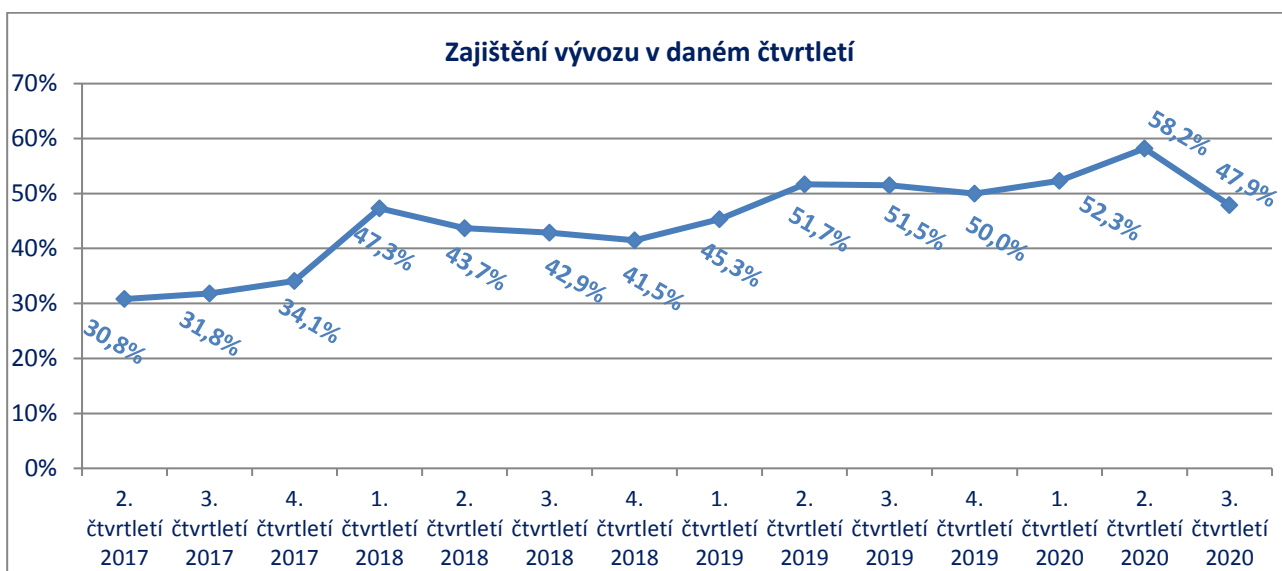
Změna situace v ekonomice související s pandemií (nižší ekonomická aktivita, omezování a přerušování výroby, nižší poptávka obecně atd.) vedla k mírnému snížení tlaku v oblasti nákladů, např. u **ceny energií** (*zlepšení nyní vnímá 6 % respondentů, v předchozím, tj. druhém, kvartálu to bylo 5 %; zhoršení vnímá nyní 29 %, minulé čtvrtletí to bylo 32 %*).

Pokles ekonomiky zatím příliš neovlivnil **cenu materiálů a surovin**, kde je vysoká cena stále mezi **omezujícími faktory**, byť **trend postupného poklesu cen lze sledovat v určité míře i zde**, a to především ve srovnání s loňským rokem (*zlepšení nyní vnímá 7 % dotázaných stejně jako minulé čtvrtletí; zhoršení nyní vnímá 35 % respondentů; ve stejném období před rokem to bylo 45 %*).

Ve **finanční oblasti** (*nedostatek financí, druhotná platební neschopnost*) přinesl ekonomický pokles dle očekávání viditelné zhoršení ve 2. čtvrtletí, ovšem 3. čtvrtletí s dočasným oživením ekonomiky patrně další zhoršování zastavilo.

Náklady kvůli absence eura v ČR

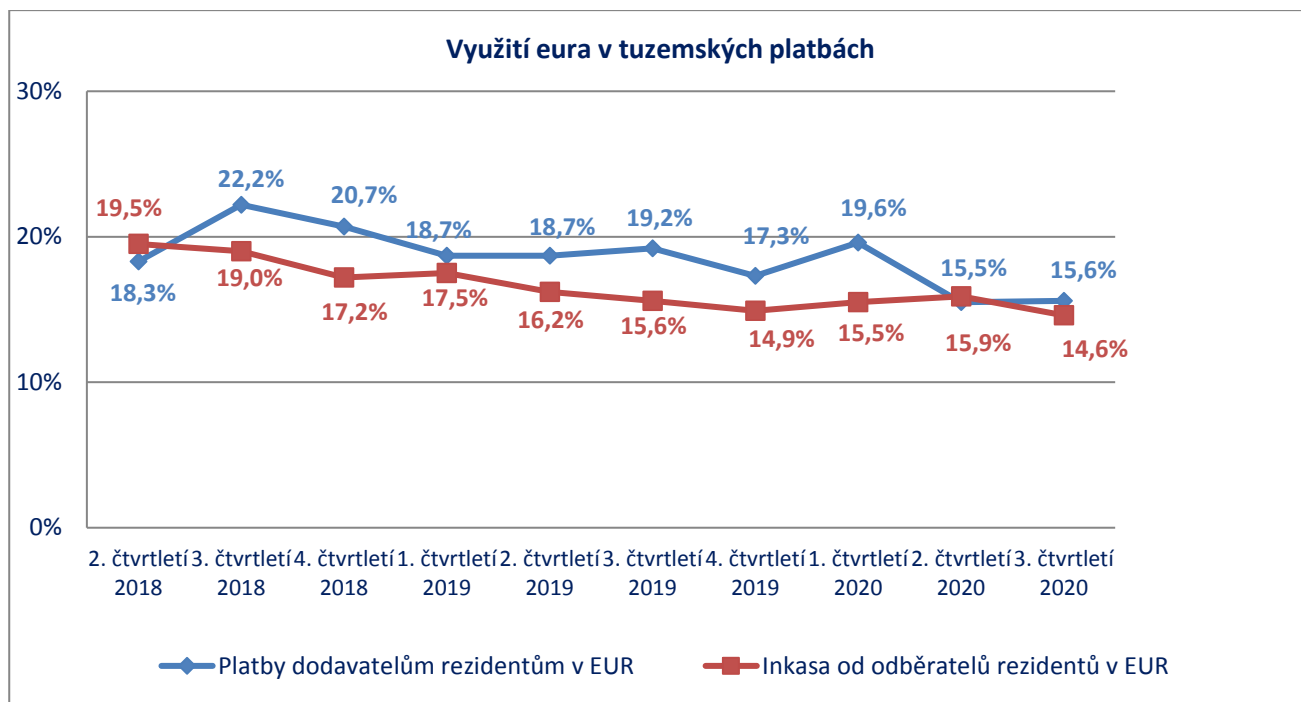
Firmy jsou negativně ovlivňovány tím, že **ČR zatím nemá společnou měnu euro**. Firmy z ČR mají **náklady se zajištěním** proti kurzovým výkyvům, a dokonce dobrovolně používají euro, protože v silně „eurizovaných“ zemích našich hlavních ekonomických partnerů mají významnou část dodavatelů i odběratelů.

Používání eura

Z grafu výše plyne, že **podíl finančního zajištění exportu** se téměř celý rok 2019 držel na úrovni kolem 50 % a v první polovině roku 2020 ještě vzrostl (z 52,3% podílu v prvním kvartálu roku 2020 vzrostl podíl zajištění na 58,2 % ve 2. čtvrtletí a následně ve 3. čtvrtletí klesl na necelých 48 %). I přes pokles v posledním čtvrtletí, které nemusí být změnou trendu, je zřejmé, že podnikatelé vnímají existující kurzová rizika a export dále významně zajišťují i finančními nástroji. Vzhledem k významu zemí Eurozóny pro export ČR by přijetí společné měny významné části podnikatelů snížilo náklady na export.

Další, přirozenou, formou zajištění proti kurzovým výkyvům je používání eura podniky v ČR i v rámci tuzemských plateb. **Podnikatelé v rámci ČR používají euro** dlouhodobě v intervalu **zhruba 15 až 20 % transakcí**.

PŘIDEJTE SE K ŠETŘENÍ

Ojedinelá spolupráce

Od roku 2011 provádí Svaz průmyslu a dopravy ČR ve spolupráci s Českou národní bankou pravidelná čtvrtletní šetření. Respondenty jsou podniky z nefinančního sektoru, jejichž struktura je vybrána tak, aby odrážela strukturu české ekonomiky.

Chcete se zapojit?

Svůj zájem sdělte prosím pracovníkům ČNB zodpovědným za statistické šetření na e-mail Setreni@cnb.cz, tel.: 224 414 398, kde Vám poskytnou podrobnější informace k obsahu šetření a ke způsobu vyplňování statistického dotazníku.

Využití

Šetření nabízí obrázek o aktuálním stavu a očekávaném vývoji podnikatelského prostředí jak z pohledu vnitřních, tak i vnějších podmínek.

Šetření Svaz průmyslu a dopravy ČR využívá jako základ pro prosazování zájmů zaměstnavatelů a podnikatelů. Přidanou hodnotu vytváří pohled samotných podniků, na jehož základě může být argumentace věcnější a silnější. Výsledky pomáhají: *Poskytnout signály o budoucím vývoji a situaci v podnikové sféře ekonomiky; Varovat před možnými problémy, poukazovat na slabá místa a rizika; Při tvorbě makroekonomické prognózy ČNB pro účely měnové politiky.*

TELEFON (+420) 225 279 111 | E-MAIL SPCR@SPCR.CZ

WEB WWW.SPCR.CZ | ADRESA FREYOVA 948/11, 190 00 PRAHA 9

ZAPSANÝ VE SPOLKOVÉM REJSTRÁŘU, VEDENÉM MĚSTSKÝM SOUDEM V PRAZE ODDÍL L, VLOŽKA 3148.

IČO: 00536211, DIČ: CZ00536211.

SWAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR JE REGISTROVÁN V REJSTRÁŘU TRANSPARENTNOSTI EU A PODEPSAL SOUVISEJÍCÍ KODEX CHOVÁNÍ. REGISTRAČNÍ IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO: 785320514128-81.

ČLEN

BUSINESSEUROPE